

Zien, horen en leren **van**

Arbeidsdeskundigen leren veel in de praktijk, maar hoe kunnen ze die kennis op een gestructureerde manier met elkaar delen en best practices omzetten in handvatten voor het eigen handelen? TNO Kwaliteit van Leven en UMC Groningen doen in opdracht van het AKC onderzoek naar een instrument om via voorbeeldcasuïstiek van elkaar te leren.

TEKST Elzamarie Karsdorp

elkaar

Een werkneemster van een jaar of zestig heeft problemen met haar gewrichten. Ze kan een deel van haar werk niet meer doen en dit vraagt om aanpassingen in haar werkomgeving. Onder haar collega's ontstaat wantrouwen; ze hebben het idee dat zij het gewoon wat rustiger aan wil doen. De arbeidsdeskundige wordt ingeschakeld om een inschatting te maken van de situatie en zijn oordeel te geven over een aantal complexe vraagstukken. Wat mag redelijkerwijs van de vrouw worden verwacht? Kan van collega's worden gevraagd dat ze haar taken overnemen? Wat betekent dit alles voor de werkgever in termen als tijd en geld?

Zomaar een voorbeeld van een situatie die arbeidsdeskundigen in hun werk kunnen tegenkomen. Het is tevens een van de vijf voorbeelden die aan de orde komen in het onderzoek AD-voorbeeldcasuïstiek.

Het voorbeeld illustreert een situatie die door arbeidsdeskundigen wordt beoordeeld op basis van de regels, maar waarbij ook hun kennis en hun eigen opvattingen een rol spelen.

Individuele afweging

Het doel van het onderzoek is het ontwikkelen van een methode voor het maken van voorbeeldcasuïstiek met deskundig, professioneel en wetenschappelijk commentaar. Centraal in dit onderzoek staan de beoordelingen van cliënten met de nadruk op wat iemand wel of niet meer kan. Als we belasting en belastbaarheid kon-

den uitdrukken in maat en getal, zou er geen probleem zijn, maar dat is in het vak van arbeidsdeskundige niet het geval. Mensen en situaties verschillen en dus zijn geen twee gevallen hetzelfde. De voorbeeldcasuïstiek moet dan ook worden gezien als een hulpmiddel en niet als een pasklare oplossing voor elk afzonderlijk geval. "Het zou misschien gemakkelijk zijn, maar het zal zelden voorkomen dat de oplossing erin staat", zegt Wout de Boer van TNO. "Het blijft een individuele afweging. Mensen en situaties verschillen. Iedere cliënt is uniek. Wel kunnen arbeidsdeskundigen hiervan leren en er ideeën en inspiratie uit opdoen."

Daar komt nog bij dat een beoordeling geen exacte wetenschap is, maar een professionele activiteit waarin kennis en maatschappelijke normen een belangrijke rol spelen. De Boer: "Bij de beoordeling van een cliënt hangt veel af van de eigen, professionele instelling van de arbeidsdeskundige. Het gaat daarbij niet alleen om kennis, maar vaak ook om zijn persoonlijke opvattingen. Als je als arbeidsdeskundige je werk goed wilt doen, zullen je eigen opvattingen moeten sporen met die van de hele beroepsgroep. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om maatschappijopvattingen. Wat kan je redelijkerwijs verwachten van iemand in een moeilijke situatie? Moet je iemand tegemoetkomen of uitdagen? De regels volgen of ruimte laten?"

In het onderzoek zijn nu vijf casusbeschrijvingen uitgekozen. Deze worden in de projectgroep besproken op compleetheid en andere aspecten die er specifiek en bijzonder aan zijn. Hierbij worden vragen gesteld als: wat deed en vond de arbeidsdeskundige bij dat stukje van de beoordeling? Waarop was dat gebaseerd? Had het ook anders gekund en hoe dan? De antwoorden op dit soort vragen vormen het commentaar dat de casus meerwaarde moet geven ten opzichte van een gewone interviewsessie. Waar mogelijk worden de commentaren wetenschappelijk onderbouwd. →

AKC

Het AKC zet zich in voor de verdere professionalisering van het beroep en het vak van de arbeidsdeskundige. Het AKC entameert wetenschappelijk onderzoek en heeft hiervoor een eigen onderzoekprogramma opgezet: Professionalisering Arbeidsdeskundig Handelen.

De Nederlandse beroepsbevolking bestaat uit 10,9 miljoen mannen en vrouwen. Van deze totale beroepsbevolking participeert 70,7% op de arbeidsmarkt.

Bron: CBS

Behoeftte aan onderbouwing

Er blijkt onder arbeidsdeskundigen veel behoefte te bestaan om de oordeelsvorming en het geven van indicaties voor interventies professioneel te beargumenteren en te onderbouwen. De protocollen en richtlijnen die gebruikt worden, zijn nog nauwelijks wetenschappelijk getoetst. De gewetensvraag die een arbeidsdeskundige zichzelf kan stellen: 'Hoe weet ik dat ik volgens de professionele standaard heb gewerkt en hoe overtuig ik anderen daarvan?' is volgens de onderzoekers nog niet goed te beantwoorden.

"Arbeidsdeskundigen zijn een professionele beroepsgroep en in de praktijk zal het uiteraard geen willekeur zijn wat ze doen, maar er is weinig wetenschappelijk onderzoek gedaan",

stelt De Boer. Het onder-

zoek past dan ook perfect in het onderzoeksprogramma van het Arbeidsdeskundig Kennis Centrum, dat met deze en andere onderzoeken streeft naar een verdere professionalisering van het arbeidsdeskundig handelen. Tjeerd Hulsman van het AKC: "Met dit instrument kunnen arbeidsdeskundigen casuïstiek meer gestructureerd bespreken en beter vastleggen. Het is ook belangrijk dat de casuïstiek beschikbaar komt voor collega's en dat dit gestandaardiseerd en onderbouwd door feiten en gegevens gebeurt. Er is denk ik behoefte aan een systematische verspreiding van praktijkkennis."

AD-prudentie

Het idee achter dit onderzoek is gebaseerd op dat van de jurisprudentie. Rechters passen algemene regels toe bij individuele gevallen die telkens weer anders zijn, maar maken daarbij gebruik van uitspraken van andere rechters. Daarbij passen rechters dus wetten toe, maar scheppen tegelijkertijd levend recht waarmee ze de kwaliteit en actualiteit van de rechtspraak ondersteunen. Verzekeringsartsen werken op vergelijkbare wijze met mediprudentie, na een advies daartoe van de Gezondheidsraad. "Dit moet dus voor arbeidsdeskundi-

gen ook mogelijk zijn", zegt De Boer. Hij stelt dat het dan niet bij de vijf in het onderzoek beschreven casussen moet blijven. "Zoiets werkt alleen als er heel veel van zijn."

In het project AD-voorbeeldcasuïstiek wordt onderzocht of het voorbeeld van de jurisprudentie en de mediprudentie ook toepasbaar is voor arbeidsdeskundigen. AD-prudentie dus. Hierbij wordt uitgegaan van de reële dagelijkse casuïstiek van arbeidsdeskundigen en dus maken zij zelf ook deel uit van de projectgroep. De leden van deze projectgroep werken bij grote bedrijven, UWV, re-integratiebureaus en verzekeringsmaatschappijen. De Boer: "TNO voert dit onderzoek uit in samenwerking met UMC Groningen, omdat wij beiden veel onderzoek hebben verricht op het gebied van arbeid en gezondheid. Wij stellen de methodieken op en bieden de kennis aan die nodig is, maar de inhoud komt van de arbeidsdeskundigen zelf. Het zijn dus voornamelijk arbeidsdeskundigen die dit project dragen. Als TNO helpen wij om dit project tot een goed einde te brengen, maar dit initiatief moet uit de beroepsgroep zelf komen."

Lastige gevallen

Henk de Langen is een van de arbeidsdeskundigen die meewerkt aan dit project. "Ik heb een wetenschappelijke achtergrond en ik vind het leuk om te kijken hoe we het vak meer wetenschappelijke verdieping kunnen geven. Ik vind rapportages heel belangrijk en het is goed als daar kritisch naar wordt gekeken. Dat houdt je een spiegel voor en dat is niet alleen belangrijk voor jou persoonlijk, maar ook voor de collega's die na je komen. We zijn eigenwijze mensen die het zelf allemaal het beste denken te weten, maar de meesten van ons beseffen dat we ons werk ook bespreekbaar moeten maken."

In zijn werk als arbeidsdeskundige bij het UWV in Almere zou AD-prudentie De Langen regelmatig van pas kunnen komen. "Bij het UWV volg je een ingezette lijn. We streven ernaar om hierop voort te borduren, zodat we bij vergelijkbare gevallen in onze beoordeling niet te ver uiteenlopen. Maar van tijd tot tijd zitten er echt lastige gevallen bij. Er zijn weliswaar allerlei regels, maar

"We hopen dat arbeidsdeskundigen van de voorbeeldcasuïstiek leren en er inspiratie uit opdoen"

ONDERZOEK IN HET KORT

Wie:	TNO Kwaliteit van Leven, UMC Groningen, een projectgroep en een begeleidingsgroep bestaande uit arbeidsdeskundigen.
Wat:	Onderzoek in opdracht van het AKC waarbij een gefundeerde, praktische methodiek wordt ontworpen voor het opstellen van casuïstiekbeschrijvingen met deskundig, professioneel en wetenschappelijk commentaar.
Hoe:	Er wordt een methodiek ontwikkeld voor het maken van voorbeeldcasuïstiek. Deze wordt geïllustreerd door vijf voorbeeldcasussen. De methodiek wordt vervolgens overgedragen aan de beroepsgroep.
Waarom:	Het vak van arbeidsdeskundige wordt zeer divers uitgeoefend en is nog weinig wetenschappelijk onderbouwd. De praktische knowhow die is opgebouwd, kan worden gebruikt om het vak wetenschappelijk te verantwoorden.
Wanneer:	Het onderzoek wordt in november afgerond. De resultaten worden op 25 november gepresenteerd op het eerste wetenschappelijke congres van de NVvA en het AKC.

soms kom je in een gebied terecht waarbij je denkt: ga ik links- of rechtsaf? Bij die afweging spelen ook je eigen normen en waarden een rol. Je gaat dan te rade bij een collega of bespreekt dit in het OT-overleg waarin we elke veertien dagen casuïstiek bespreken. Ook is er elke zes weken een OT-overleg met collega's van andere kantoren en met collega's van buiten UWV. Bij gecompliceerde gevallen kun je niet tot een volgend overleg wachten. Het zou dan handig zijn als we bijvoorbeeld een site kunnen raadplegen."

Arbeidsdeskundige Dorothe Mulders hoopt vooral dat dit onderzoek leidt tot meer uniformiteit. "Arbeidsdeskundige is een overkoepelende naam, maar we werken in zo veel verschillende rollen. Toch moeten we een gemeenschappelijke basis hebben in methodieken en dat die methode niet alleen wordt bepaald door de persoon die hem uitvoert. Meer uniformiteit is belangrijk voor onszelf, maar ook voor samenwerkingspartners en onze klanten. Ik hoop dat dit onderzoek hieraan kan bij-

dragen", zegt ze. Mulders vindt het ook interessant dat rapportages in dit onderzoek een belangrijke rol spelen. "Voor de ontwikkeling van het vak is het goed dat iemand anders eens naar die rapportages kijkt en vragen stelt als: 'Hoe kom je erbij?'. Als arbeidsdeskundigen dat alleen maar zelf doen, ben je de stager die zijn eigen vlees keurt."

Steentje bijdragen

Aan het einde van het jaar worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd op het eerste wetenschappelijke congres van NVvA en het AKC. Hierna is het aan de arbeidsdeskundigen zelf om het stokje over te nemen en met de ontwikkelde methodiek aan de slag te gaan. "Ik hoop dat dit onderzoek goed landt bij de groep en dat arbeidsdeskundigen zich hierdoor uitgedaagd voelen om dit zelf verder op te pakken. Het zou zo moeten zijn dat elke arbeidsdeskundige eens per jaar een bijdrage levert door een praktijkvoorbeeld te beschrijven", zegt Wout de Boer. Hij heeft goede verwachtingen van dit vervolgtraject. "Arbeidsdeskundigen zijn heel praktische mensen die graag willen leren uit de praktijk. De arbeidsdeskundigen die ik hierover heb gesproken, zijn in ieder geval heel enthousiast over het idee." ←

“Er zijn allerlei regels, maar soms kom je in een gebied terecht waarbij je denkt: ga ik links- of rechtsaf?”